

MÜSLÜM FİLMİNİN ÇİFTLERDE ŞEMA TERAPİSİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF MÜSLÜM MOVIE IN THE CONTEXT OF SCHEMA THERAPY FOR COUPLES

Beyza TOPÇİL

Yakın Doğu Üniversitesi, Fen ve Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü, Lefkoşa Kıbrıs
Mersin 10, Türkiye / e-posta: btopcil004@gmail.com/ ORCID ID: 0009-0008-3075-0933

Meryem KARAAZİZ

Doç. Dr., Yakın Doğu Üniversitesi, Fen ve Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü, Lefkoşa
Kıbrıs Mersin 10, Türkiye / e-posta: meryem.karaaziz@neu.edu.tr ORCID ID: 0000-0002-
0085-612X

Özet

"Müslüm" filmi, Türkiye'nin en ünlü arabesk müzik sanatçılarından biri olan Müslüm Gürses'in hayatını konu alan 2018 yapımı bir biyografik filmidir. Film, Gürses'in zor ve trajik yaşamını, inişli çıkışlı hayatını, müzik kariyerindeki yükselişini ve kişisel mücadelelerini gözler önüne seriyor. Aile bağları, kayıplar, hayatta kalma mücadelesi gibi temalar işlenmiştir. Filmde Müslüm Gürses'in hayatına damga vuran önemli bir diğer karakter, hayat arkadaşı Muhterem Nur'dur. Bu ilişki, iniş çıkışlarla dolu olsa da derin bir sevgiye dayanır. Jeffrey Young tarafından geliştirilen şema terapisi, bilişsel-davranışçı terapi, bağlanma teorisi, psikanalitik kavramlar ve deneyimsel terapiler gibi farklı yaklaşımları bir araya getirerek özellikle uzun süreli psikolojik sorunlar yaşayan bireyler için tasarlanmıştır. Şema terapisi, bireylerin çocukluk döneminde oluşmuş olan ve yaşamları boyunca ilişkilerini, düşüncelerini ve davranışlarını etkileyen "şemalar" üzerine odaklanır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Sonuç olarak, bireylerin çocukluktan gelen davranışlarının yaşamını nasıl etkilediğine bakılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Jeffrey Young, Aile Terapisi, Aile Dengesi, Aile İçi İletişim ve Film Analizi

Abstract

"Müslüm" is a 2018 biographical film that tells the life story of Müslüm Gürses, one of Turkey's most famous Arabesque music artists. The film portrays Gürses' difficult and tragic life, his ups and downs, the rise of his music career, and his personal struggles. Themes such as family bonds, losses, and the fight for survival are explored in the narrative. Another significant character in Müslüm Gürses' life, as depicted in the film, is his life partner Muhterem Nur. Their relationship, while full of ups and downs, is based on profound love. Schema therapy, developed by Jeffrey Young, integrates various approaches, including cognitive-behavioral therapy, attachment theory, psychoanalytic concepts and experiential therapies, designed particularly for individuals dealing with long-term psychological issues. Schema therapy focuses on the "schemas" formed during childhood that influence individuals' relationships, thoughts, and behaviors throughout their lives. This study employs qualitative research methods, particularly document analysis, to explore how childhood experiences shape individuals' behaviors and affect their lives.

Keywords: Jeffrey Young, Family Therapy, Family Balance, Family Communication, and Film Analysis

Giriş

Şema terapisi, 1990'lı yılların başında Jeffrey Young tarafından geliştirilmiştir. Young, bilişsel davranışçı terapiyi (BDT) temel almış, ancak BDT'nin yeterince etkili olmadığı daha derin psikolojik sorunlara yönelik daha bütüncül bir yaklaşım sunmuştur. Şema terapide, danışanın duygularını ve bağlanma sorunlarını ele alan bir ilişki kurmaya çalışılmaktadır (Nordahl ve Nysæter, 2005; s.255). Şema Terapisi, hayatın erken dönemlerinde meydana gelen istenmeyen olayların erken uyumsuz şemaların oluşturduğu ve bunun da bireyi zihinsel hastalıklara karşı savunmasız bıraktığı fikrine dayanmaktadır (Pilkington, Bishop ve Younan, 2021; s.570). Şema terapisi, özellikle çocukluk dönemindeki deneyimlerin yetişkinlikte nasıl problematik

kalıplar oluşturduğunu ele almıştır. Bu kalıplara "şema" denir ve bunlar kişinin kendisi, başkaları ve dünya hakkında temel inançlarını temsil etmiştir. Çiftlerde şema terapisi, bireylerin bu derin köklü şemalarının, romantik ilişkilerde nasıl ortaya çıktığını ve bu şemaların ilişkisel dinamikleri nasıl etkilediğini incelemek üzerine kuruludur. Sinema, toplumun kültürel hafızasını yansıtan ve evrensel bir dille bireysel hikayeleri anlatan güçlü bir tür sanat olmaktadır. Bu bağlamda, Müslüm filmi, Türkiye'nin ünlü kültür ikonu Müslüm Gürses'in yaşamını konu alıyor ve yalnızca bir biyografi olmaktan öte, bir kişinin travmalarla şekillenen iç dünyasına derin bir bakış açısı vermektedir. Çocukluk travmaları, Müslüm Gürses'in yetişkinlik ilişkilerini ve kimlik yapısını önemli ölçüde etkilemiştir (Kılıç, 2018). Gürses'in geçmişinin ruhsal dünyasını nasıl etkilediğini anlamak için şema terapisi perspektifinden bu yaşam öyküsünü incelemek etkili bir yöntemdir. Şema terapisi, Gürses gibi derin travmatik yaşantıları olan bireylerin içsel çatışmalarını anlamada önemli bir araçtır. Çocukluk döneminde yaşanan travmatik olayların bireyin yaşam şemalarını nasıl şekillendirdiğini inceleyen bir psikoterapi yöntemidir (Young, Klosko & Weishaar, 2003). Araştırmalara göre, duygusal ihtiyaçlar erken yaşta karşılanmazsa, bu ihtiyaçların etkileri yetişkinlikte uyumsuz şemalara neden olmuştur (Rafaeli, Bernstein & Young, 2011). Bu açıdan bakıldığında, Müslüm filmi travmanın bir kişinin ruhsal ve zihinsel durumunu nasıl etkilediğini çarpıcı bir şekilde göstermektedir. Psikolojik öğelerin biyografik anlatılarda yer alması, izleyicinin karakterlerle empati kurmasını kolaylaştırır ve travma ve kimlik arasındaki ilişkiyi daha net hale getirir (McAdams, 2001). Gürses'in travmatik geçmişi ve karşılaştığı zorluklar nedeniyle geliştirdiği başa çıkma stratejileri, şema terapisi çerçevesinde değerlendirildiğinde filmin derinliğini arttırdığı düşünülmektedir. Müslüm Gürses'in yaşam şemaları, duygusal ihtiyaçları ve başa çıkma stratejileri, bu makalede şema terapisinin temel kuram ve teknikleri kullanılarak incelenecektir. Filmin anlatı yapısı içinde bu psikolojik unsurlar nasıl ele alındığı tartışılacaktır.

1.Kavramsal Çerçeve

Film analizi, bir filmin anlatım öğelerini, temalarını, karakter gelişimlerini, görsel dilini ve alt metinlerini inceleyerek derin anlamlarını keşfetmeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu tür analiz, filmin sanatsal değerini, karakterlerin psikolojik yapısını ve hikâyenin toplumsal veya kültürel bağlamını anlamamıza yardımcı olmaktadır (Bordwell & Thompson, 2010). Müslüm filmi gibi biyografik dramaları incelemek, ana karakterin travmatik deneyimleri üzerindeki etkisini ve bu deneyimlerin yetişkinlikteki davranışlarını nasıl şekillendirdiğini ortaya çıkardığı düşünülmektedir.

Biyografik anlatılarda, özellikle gerçek olaylardan esinlenilmiş karakterlerin psikolojik analizleri, izleyicinin karakterin içsel yolculuğunu kavramasına ve empati geliştirmesine yardımcı olmaktadır (McAdams, 2001). Daha önce yapılan çalışmalar, Müslüm gibi filmlerin psikolojik analizinin, bireyin geçmişte yaşadığı travmaların etkilerini nasıl işlediğini görselleştirmede etkili olduğunu göstermektedir (Kılıç, 2018).

Şema terapisi, travma ve psikolojik derinliği içeren eserlerin analizinde etkili bir yöntemdir. Müslüm filmi gibi, bireyin geçmişte yaşadığı travmatik deneyimlerin ve bu travmatik deneyimlerin uyumsuz şemaların nasıl şekillendiğini anlamak için kullanılabilirliği görülmüştür (Young, Klosko ve Weishaar, 2003). Şema terapisi, özellikle çocuklukta karşılanmamış duygusal ihtiyaçlar nedeniyle oluşan şemaları ve bu şemaların yetişkinlikte savunma mekanizmalarına nasıl dönüştüğünü inceleyerek karakterin davranışlarının kökenine inmeyi sağlamaktadır. Film terapisinde kullanılan bu ve benzeri psikoterapi yaklaşımları, izleyicilerin karakterlerin iç dünyalarını analiz ederek psikolojik farkındalık kazanmalarını ve karakterlerle empati kurmalarını sağlamayı amaçlar (Wedding & Niemiec, 2014). Bu nedenle, Müslüm filmi üzerinden yapılan bir şema terapisi analizi, Müslüm Gürses'in travmalarını, başa çıkma stratejilerini ve yaşam şemalarını ortaya çıkararak hem film karakterini hem de izleyicilerin kendi içsel süreçlerini daha iyi anlamalarına yardımcı olmaktadır.

Bu noktada, Müslüm filmi, travmanın ve şemaların bir kişi üzerindeki etkilerini daha iyi anlamak için güçlü bir örnek sunarken, şema terapisi açısından bu izler daha anlaşılır hale gelmektedir. Müslüm Gürses'in hayat hikayesinden yola çıkarak, izleyici, Müslüm Gürses'in bugünkü benliği üzerindeki geçmiş travmaların etkilerini sorgulama fırsatı bulur, film ilişkilere dair daha olumlu ve gelişim odaklı bir bakış açısı kazanılmıştır.

2. Yöntem

Bu çalışmada Müslüm filminin betimsel analizi şema terapisi açısından incelenmiştir. Betimsel analiz, verileri anlamlı bir şekilde organize etmek, sınıflandırmak ve yorumlamak için kullanılan nitel bir araştırma yöntemidir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Betimsel analiz, film analizinde karakterlerin psikolojik derinliklerini ve olay örgüsündeki tematik yapıları açıklamak için oldukça iyi bir araçtır. Bu yöntem, karakterlerin davranışlarının altında yatan şemaların anlaşılmasına yardımcı olmaktadır ve aynı zamanda karakterlerin bugünkü kişilik yapılarına kadar uzanan kapsamlı bir bakış açısı sağlamaktadır. Bu yöntem, Müslüm Gürses'in yetişkinlik dönemindeki psikolojik yapısını, çocukluk travmalarını ve başa çıkma tekniklerini değerlendirmek için Müslüm filminin analizinde kullanılmıştır. Bu analiz amacıyla film 4 kez izlenilmiştir.

2.1 Filmin Özeti ve Demografik Özellikler

Türkiye'nin ünlü arabesk sanatçısı Müslüm Gürses'in hayat hikayesi, Müslüm filmi tarafından anlatılmıştır. Müslüm, Gaziantep'te fakir bir ailede doğar ve çocukken çok sayıda travmatik olay yaşamıştır. Babasının şiddeti ve ailenin huzursuzluğu, Gürses'in karakter gelişimini etkilemiştir. Genç yaşlarda müzikle tanışan Gürses, kariyerinde büyük başarılar elde etmiştir. Bununla birlikte, geçmişte yaşadığı travmalar, onun kişisel ilişkileri ve iç çatışmalarını derinleştirmiştir. Film, Gürses'in hayatını sanatsal bir şekilde anlatırken izleyicilere bir dram sunmaktadır.

Müslüm filminin bazı demografik özellikleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: 'Müslüm' Filminin Demografik Özellikleri

Özellik	Bilgi
Film Adı	Müslüm
Yönetmen	Ketche ve Can Ulkay
Yapım Yılı	2018
Ülke	Türkiye
Tür	Biyografik Dram
Başrol Oyuncuları	Timuçin Esen, Zerrin Tekindor
Ana Temalar	Travma, Aile İlişkileri, Şöhret, Sevgi
Süre	136 dakika
Gişe Geliri	5,4 milyon USD

2.2 Araştırma Etiği

Bu araştırma, etik standartlara uygun bir şekilde yürütüldü ve film analizi sırasında herhangi bir bireysel hak ihlali veya veri manipülasyonu yapılmamıştır. Çalışma, şeffaflık, doğruluk ve tarafsızlık ilkelerine bağlı kalınarak akademik kaynaklara dayandırılmıştır. Ek olarak, Müslüm Gürses'in hayat hikayesi saygıyla ele alınmıştır ve film analizi sırasında karakterlerin gerçek yaşantıları üzerinden yapılan çıkarımlarda etik bir duyarlılık gözetilmiştir. Bu araştırma,

akademik dürüstlük ve etik sorumluluk çerçevesinde yapılmıştır ve toplumdaki travmanın birey üzerindeki etkilerini psikolojik bir bakış açısından incelemektedir.

2.2.1 Etik Kurul İzni

Bu araştırma etik kurul izni gerektirmemektedir.

3.Bulgular

3.1 Şema Terapisinin Temel Kavramları

Şema terapisi, bireyin çocukken karşılanmamış duygusal ihtiyaçlarının neden olduğu derin duygusal kalıpları veya "şemaları" tanımlar ve bu kalıplarla nasıl başa çıkılacağını anlamaya çalışır. Şemalar, bireyin güven, aidiyet ve özgüven gibi temel ihtiyaçları karşılanmadığı durumlarda ortaya çıkar ve kişide uzun süreli duygusal rahatsızlığa neden olduğu görülmüştür (Rafaeli, Bernstein & Young, 2011). Gürses, Müslüm filminin "Mutlu Ol Yeter" şarkısını seslendirdiği sahne "duygusal yoksunluk" ve "terk edilme" kavramlarını, çocukluk döneminde yaşadığı yoğun duygusal yoksunluk ve şiddetle ilişkilendirmektedir. Gürses, bu şemalar nedeniyle ilişkilerinde bağımlı, kendine güvensiz ve derin bir değersizlik duygusu yaşamıştır (1'45'').

3.1.1 Uyumsuz Şema Modları

Bireyin içsel dünyasındaki geçişleri temsil eden duygu durumları şema modlarıdır. "Cezalandırıcı Ebeveyn", Gürses'in yaşamında en sık görülen modlardan biridir. Babasından çocukken gördüğü şiddet ve duygusal ihmal, yetişkinlikte bile kendisini suçlayan, değersiz gören bir iç ses geliştirmesine neden olmuştur (Arntz & van Genderen, 2009). Filmde, Gürses'in kendine zarar verme eğilimini duygusal acıları azaltmak için baş etme stratejisi olarak gördüğü düşünülmüştür. Travmatik deneyimler yaşayan insanlar sıklıkla bu "Kronik Mağdur" modunu sergilemiştir. Gürses'in acı dolu müziği de bu modu ifade ettiği düşünülmektedir (Young et al., 2003).

3.1.2 Terapinin Rolü ve Amacı

Şema terapisinin amacı, bu tür uyumsuz şemaların kişinin hayatında uzun süreli bir etkiye sahip olmasını engellemektir. Müslüm filmde Gürses'in "terk edilme" şemasının etkileri, ilişkilerindeki bağımlılık eğilimleri ve sevdiği insanlara tutunma çabası olduğu, babasından şiddet görmesi ve annesinin ölümüne tanıklık ettiği sahneler örneklendirilmiştir (0'30''). Bu nedenle, şema terapisi, bireyin sağlıklı bir şekilde bağlanma becerilerini geliştirmesini ve kendini daha güvende hissetmesini amaçlamaktadır. Gürses, Müslüm filmi boyunca ün kazanmasına rağmen içsel olarak kırılğan ve yalnız kalmıştır. Bu, onun "kusurluluk" ve "yetersizlik" kavramlarını açıkça ortaya çıkarmıştır. Bu şemalar, içsel değersizlik duygusuna ve kendisine olan güven eksikliğine yol açmakta ve ilişkilerde kopukluklara neden olmaktadır (Young et al., 2003).

3.1.3 Terapinin Teknikleri

Şema terapisi, uyumsuz şemaları düzeltmek için çeşitli yöntemler kullanır. Gürses, Müslüm filmde "görselleştirme" ve "şema diyalogu" gibi yöntemlerle geçmiş travmalarını açıklamaktadır. Örneğin, filmde Gürses'in çocukken babasının annesine yönelik uyguladığı şiddet gibi travmalar canlandırıldığında izleyici, Gürses'in iç acılarına tanık olmaktadır (11'50''). Bu canlandırmalar, şema terapisinde kullanılan "yeniden ebeveynlik" yaklaşımına benzemektedir. Bu yaklaşım, bireyin çocukluk dönemindeki duygusal ihtiyaçlarını karşılamak için hayali ebeveynler kullanmayı amaçlamaktadır (Caligor, Kernberg ve Clarkin, 2007). Filmde Gürses'in sevgi arayışı ve insanlara bağlanma çabası, duygusal ihtiyaçlarını karşılamak için bir çaba olarak görülmektedir.

3.2 Müslüm Filmi Üzerinden Şema Terapisi Kavramları ile Tartışma

Şema terapisi kavramlarının görselleştirilmesi ve anlaşılması için Müslüm filmi iyi bir örnektir. Filmde Gürses'in hayatındaki duygusal iniş çıkışlar, "Kırılğan Çocuk" modunu açıkça sergilemektedir: çocukluğunda karşılanmayan sevgi ve güven ihtiyacı, yetişkinlik döneminde içsel boşluk ve kırılğanlık olarak ortaya çıkmaktadır. Müslüm filminde "Hangimiz Sevmedik" şarkısı Gürses'in müzikle bağlantı kurarak içsel ağrısını ifade etmeye ve bu ağrıyla başa çıkmaya çalışmakta olduğunu göstermektedir (1'25"). Bu durumda, sahne performansları ve arabesk müziğe olan ilgisi, bireyin uyumsuz şemalarla başa çıkmak için geliştirdiği bir dışavurum yöntemi olarak değerlendirilmektedir (Rafaeli et al., 2011). Onun "bağlanma" ve "değerli hissetme" arayışının bir tezahürü olarak, müziği aracılığıyla izleyicilere kendi duygusal acısını hissettirmesi kabul edilmektedir.

Filmde Gürses'in içsel sorunları, şema terapisindeki "deneyimsel teknikler" ile benzer. Filmin travmatik geçmişe dönüşlerle dolu yapısı, Gürses'in kendisiyle olan çatışmalarını ve içsel yolculuğunu yansıtmaktadır. Bu sahneler, şema terapisinin "duygusal yeniden yapılandırma" amaçlarıyla uyumlu olduğu düşünülmektedir (Arntz & van Genderen, 2009). Bu yöntemler, karakterin çocukluk travmalarını bilinçli bir şekilde yeniden işlemesine yardımcı olur ve daha sağlıklı bir içsel yapıya ulaşmasına yardımcı olmaktadır.

3.3 Şema Terapisi Kuramı ve Müslüm Filmine Uyarlanması

Şema terapisi, çocukluk döneminde karşılanmamış duygusal ihtiyaçları nedeniyle ortaya çıkan işlevsiz davranış, duygu ve düşünce kalıplarını inceleyen bir terapi yaklaşımıdır (Young, Klosko ve Weishaar, 2003). Jeffrey Young tarafından geliştirilen bu kuram, bireylerin benlik algıları, yetişkinlikteki ilişkiler ve "uyumsuz şemalar" olarak bilinen kalıcı düşünce kalıplarının nasıl etkilendiğini incelemektedir. Şema terapisi, bireylerin çocukluklarında yaşadıkları travmatik olayların yanı sıra karşılanmamış ihtiyaçları nedeniyle gelecekteki yaşamlarına şekil verecek uyumsuz şemalar oluşturduğunu belirtmektedir. Bu şemalar, bireyin hayatındaki zorluklarla başa çıktığı sırada ortaya çıkmaktadır ve "bağımlılık", "kusurluluk", "duygusal yoksunluk" ve "terk edilme" gibi çeşitli kategorilere ayrılmaktadır (Rafaeli, Bernstein & Young, 2011).

Şema terapisinde terapist, özellikle çocukluk travmalarıyla başa çıkmaya odaklanır. Müslüm gibi travmatik hikayelerde terapist, bireyin "yeniden ebeveynlik" yoluyla güvenli bağlantılar kurmasına, şemalarıyla yüzleşmesine ve sağlıklı bir yetişkin modu geliştirmesine yardımcı olmaktadır (Young, Klosko ve Weishaar, 2003). Görselleştirme ve empatik yüzleşme gibi yöntemler, terapistin danışanın travmatik anılarını yeniden düzenlemesine ve uyumsuz şemalarının etkisini azaltmasına yardımcı olmaktadır (Rafaeli, Bernstein & Young, 2011). Bu aktif yöntem, kişinin geçmişte yaşadığı travmalar hakkında daha fazla bilgi edinmesini ve daha sağlıklı baş etme yöntemleri oluşturmasını sağlamaktadır.

3.3.1 Uyumsuz Şemalar: Şema Terapi, her çocuğun temel duygusal ihtiyaçları (sevilme, saygı duyulma vb.) olduğunu öne sürmektedir (Lim ve Barlas, 2019; s.2). Çocuklukta temel duygusal ihtiyaçlar karşılandığında, kişinin zor durumlarla baş edebilmesine yardımcı olan sağlıklı şemalar gelişmektedir. Ancak bu ihtiyaçlar karşılanmadığında uyumsuz şemalar gelişebilmektedir (Van Maarschalkerweerd, Engelman, Simon ve Arntz, 2021; s.2).

Bu yaklaşım, çocukluk çağında karşılanmamış duygusal ihtiyaçların bir sonucu olarak ortaya çıkan kalıcı düşünce ve duygu kalıplarınıdır. "Duygusal yoksunluk", "terk edilme" ve "kusurluluk", Müslüm filminde Gürses'in hayatını şekillendiren en belirgin şemalar olarak öne çıkmaktadır (18'). Müslüm'ün, çocukluk döneminde babasından gördüğü şiddet, annesiyle olan karmaşık ilişkisi ve aile içindeki ilgisizliğin bir sonucu olarak "duygusal yoksunluk" şeması geliştirdiği ifade edilmektedir (Young et al., 2003). Bu şema, Gürses'in yetişkinlik

döneminde kendisini değersiz ve yetersiz hissetmesine, sevgi ve güveni dışarıdan aramasına neden olmaktadır.

3.3.2 Şema Modları: Bu yaklaşım, bir kişinin iç dünyasında farklı zamanlarda ortaya çıkan geçici duygu durumlarını ifade etmektedir. "Cezalandırıcı Ebeveyn" modu, Müslüm filminde Gürses'in hayatında önemli bir rol oynamaktadır. Filmde Gürses, babasının ona uyguladığı şiddet nedeniyle yetişkinlikte kendisini cezalandırma eğilimi geliştirmiştir. Gürses, bu içsel cezalandırıcı ses nedeniyle öfke, kendine zarar verme davranışları ve bağımlılık ilişkileri yaşamıştır (Arntz & van Genderen, 2009). Filmde Gürses'in trafik kazasından sonra ilaçlarını alkol ile beraber almasının örnek olduğu görülmektedir (1'1''). Ek olarak, Gürses, "Kırılğan Çocuk" modu nedeniyle sık sık yalnızlık ve değersizlik duyguları yaşamakta, sevgi arayışına girmektedir. Film boyunca Müslüm Gürses'in kırılğan tarafı, onun geçmişte yaşadığı travmaların bir sonucu olarak daha güvensiz hissetmesine neden olmaktadır.

3.3.3 Baş Etme Stratejileri: Uyumsuz şemalarla başa çıkabilmek için insanlar genellikle teslim olma, kaçınma ve aşırı telafi olarak bilinen üç ana baş etme stratejisi kullanmaktadır (Young et al., 2003). Müslüm filminde Gürses, acı veren duygulardan kaçmak için "kaçınma" stratejisini kullanmaktadır. Müziği bir kaçış aracı olarak kullanarak, bugünkü değersizlik duygularını ve geçmişin acılarını bastırmaya çalışmaktadır. Aşırı telafi stratejisi, Gürses'in sahnede olağanüstü bir performans sergileyerek duygusal açlığını ve değer arayışını gidermeye çalışmasını içerdiği görülmektedir. Filmde Gürses'in şöhretini ve sahnedeki varlığını kullanarak içsel boşluğunu doldurmaya çalıştığı, geçmişten gelen yaralarını müziğiyle ifade ettiği görülmektedir (1'40'').

Sonuç

Müslüm filmi, ünlü sanatçı Müslüm Gürses'in zorlu çocukluğundan sahneye uzanan dramatik hayat hikayesini izleyiciye sunmaktadır. Film, içsel çatışmaları ve acıları ele almaktadır. Bu çalışma, Müslüm filmini şema terapisi yöntemi kullanılarak incelemektedir ve baş karakter Müslüm Gürses'in çocukluk travmalarının yetişkinlik döneminde kişiliği ve ilişkileri üzerindeki etkilerini araştırmaktadır. Gürses'in yaşadığı duygusal yoksunluk, terk edilme gibi şemaların, içsel çatışmalar ve baş etme stratejileriyle nasıl bağlantılı olduğu bu bağlamda şema terapisinin kavramları ve yöntemleriyle açıklanmaya çalışılmaktadır. Bu çalışmanın amacı, izleyicinin travma ve şemalar arasındaki ilişkiyi daha iyi anlamasına yardımcı olmak için film karakterlerinin psikolojisini ortaya koymaktır. Müslüm filminin şema terapisi açısından incelenmesi, Müslüm Gürses'in ana karakterinin çocukluk travmalarının yetişkinlikteki içsel çatışmalarını ve davranış kalıplarını nasıl şekillendirdiğini anlamayı amaçlamaktadır. Şema terapisi, Gürses'in yaşamındaki baş etme stratejilerini ve ilişki dinamiklerini; çocuklukta karşılanmamış duygusal ihtiyaçların oluşturduğu "duygusal yoksunluk", "terk edilme" ve "kusurluluk" gibi uyumsuz şemaları açıklamayı amaçlamaktadır. Bu yaklaşım, Gürses'in yaşadığı zorluklarla başa çıkmak için geliştirdiği müzik gibi başa çıkma stratejilerinin, onun içsel dünyasını ve duygusal açlığını nasıl yansıttığını göstermektedir. Bununla ilgili daha fazla çalışmaya yer verilmesi önerilmiştir.

Kaynaklar

Kılıç, M. (2018). *Müslüm film analizi ve biyografik anlatının psikolojik temsili*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Rafaeli, E., Bernstein, D. P., & Young, J. (2011). *Schema Therapy: Distinctive Features*. New York: Routledge.

Caligor, E., Kernberg, O. F., & Clarkin, J. F. (2007). *Handbook of Dynamic Psychotherapy for Higher Level Personality Pathology*. Arlington: American Psychiatric Publishing.

- Arntz, A., & van Genderen, H. (2009). *Schema Therapy for Borderline Personality Disorder*. Chichester, UK: John Wiley & Sons.
- Bordwell, D., & Thompson, K. (2010). *Film Art: An Introduction*. New York: McGraw-Hill.
- McAdams, D. P. (2001). *The Psychology of Life Stories*. *Review of General Psychology*, 5(2), 100-122.
- Young, J. E., Klosko, J. S., & Weishaar, M. E. (2003). *Schema Therapy: A Practitioner's Guide*. New York: Guilford Press.
- Sharp, C., & Smith, J. V. (2002). *Using Film as a Therapeutic Tool*. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 39(3), 263-267.
- Dermer, S. B., & Hutchings, J. B. (2000). *Utilizing Movies in Family Therapy: Applications for Individuals, Couples, and Families*. *The American Journal of Family Therapy*, 28(2), 163-180.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Nordahl, H. M., & Nysæter, T. E. (2005). Schema therapy for patients with borderline personality disorder: A single case series. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 36(3), 254-264.
- Pilkington, P. D., Bishop, A., & Younan, R. (2021). Adverse childhood experiences and early maladaptive schemas in adulthood: A systematic review and meta-analysis. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 28(3), 569-584.
- Lim, C. R., & Barlas, J. (2019). The effects of toxic early childhood experiences on depression according to young schema model: a scoping review. *Journal of Affective Disorders*, 246, 1-13.
- Van Dijk, S. D. M., Bouman, R., Folmer, E. H., den Held, R. C., Warringa, J. E., Marijnissen, R. M., & Voshaar, R. C. O. (2020). (Vi)-rushed into online group schema therapy based day-treatment for older adults by the COVID-19 outbreak in the Netherlands. *The American Journal of Geriatric Psychiatry*, 28(9), 983-988.